

22. 1113/2023

Příloha č. 3 k RD č. 31/2021

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2022 (s dobou ukončení řešení k 31. 12. 2023) – zakázka č. 2113

Název projektu: **Nové formy rizikového chování v období vynořující se dospělosti**

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: Mgr. Martin Kaliba, Ph.D.

Studenti doktorského studia na PdF UHK:

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Pavlína Hlaváčová (po ukončení studia nahrazena Danou Stejskalovou)

Školitelé doktorandů:

Další výzkumní pracovníci:

Celková částka přidělené dotace: původně Celkem 60 000 Kč tj. v roce 2022 2000 Kč ; v roce 2023 58000 Kč, po navýšení o 2914 Kč pro rok 2022 celkem 62 914 Kč, po navýšení pro rok 2023 celkově 73 896 Kč

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany)

Výzkumný projekt se zabývá problematikou nových forem rizikového chování v edukačních souvislostech. Zaměřuje na identifikaci a popis rizikového chování (např. Maslowsky, Owotomo, 2019) v období vynořující se dospělosti (Hochberg, 2020, Arnett, 2000) v kontextu současné edukační reality terciárního a celoživotního vzdělávání. Pozornost je v rámci navrhovaného projektu věnována zejména nově se objevujícím fenoménům rizikového chování u dané cílové skupiny. Hlavním cílem navrhovaného projektu je identifikovat tzv. nová rizika u populace vynořující se dospělosti a popsat míru rizikovosti chování tohoto segmentu populace. Dílčím cílem projektu je komparovat rozdíly mezi dílčími skupinami studentů (z hlediska genderu, studia, věku atd.). S ohledem na charakter daného tématu bude využit kvantitativní výzkumný design s oporou o metodu dotazníku. Využity budou validizované dotazníkové nástroje APS (Çakıcı 2003, McCloskey Scielzo, 2015), PIU (Morahan, Schumacher, 2000), PIUS (Kelley, Gruber, 2010) a PIUQ (Demetrovics, 2015).

Rizikové chování je v současné „tekuté“ společnosti nutné vnímat jako širokou multidimenzionální kategorii obsahující celou řadu fenoménů. Ve strukturování a klasifikaci jednotlivých rizik vycházíme zejména z proběhlých mezinárodních studií identifikující rizika jako trolling (Hardaker, 2010), flaming (Lea, O'Shea, Fung, Spears, 1992), kyber-kriminalitu v širším slova smyslu (Hulanová, 2012), zneužívání - např. webcam trolling atd. (Kopecký, 2016), hoax (Petkovič, Kostanjčar, Pale, 2005), fake news, řízený trolling (Rosenzweig, 2017), krádeže identity (Wang, Yuan, Archer, 2006), sexting (Hudson, Marshall, 2018), grooming (Michalapoulos, Mavridis,

1210
01240
2113
4/II_22

Jankovic, 2014), kyberstalking (Pittaro, 2007), rizika multitaskingu (Burak, 2012), online podvádění, kyber-cheating (srov. Mareš, 2007), plagiátorství (Sisti, 2007) a celou řadu dalších oblastí, z nichž některé vznikají zcela nově v kontextu celosvětové pandemie COVID-19. Současná literatura chápe děti a dospívající jsou jednou z nejohroženějších skupin a zároveň jako ty, pro které jsou nové formy rizik největším lákadlem. (Gregussová, Drobný, 2013, s. 7) Tyto fenomény se však netýkají jenom dětí nebo středoškolské mládeže, ale také mladých dospělých. Ti jsou mnohem více náchylní ke vzniku některých rizik především proto, že používají internet jako součást vzdělávacího nebo pracovního procesu, často se vzdělávají prostřednictvím e-learningu a internet mají volně dostupný v univerzitních areálech a zaměstnání (srov. Ceyhan, 2011). Ugur a Koc (2015) uvádí, že současné výzkumy odhadují, že 100% vysokoškolských studentů vlastní mobilní telefon a 100% z nich ho nosí do výuky, přičemž minoritně využívají mobilní zařízení ke vzdělávacím účelům (například vyhledávání informací, focení prezentovaných informací na tabuli), ale většina z nich používá mobilní telefon k osobním účelům během probíhající výuky.

Cílová skupiny mladých lidí v období vynořující se dospělosti tak nabízí zajímavý prostor pro výzkumné a publikační aktivity v oblasti jejich chování v online prostředí. Přesto se danému fenoménu zejména naše odborná literatura příliš nevěnuje. U cílové skupiny dochází k zajímavému střetu rozhraní dvou v literatuře popisovaných generačních skupin, a to tzv. Generace Y („mileniálové“) a Generace Z. Jedná se o mladé lidi, o kterých zejména cizojazyčná literatura hovoří jako o digitálních domorodcích (Prensky, 2001), smombies-smartphone zombies (Chatfield, 2016, Büsch, 2017), Screenagers (Yoon, Lee, Lee, 2013) nebo jako o generaci Facebooku (Kaliba, 2010, 2011).

Konstrukce cílů v rámci projektu vychází ze strukturace cílů podle Maxwella (2012), se kterým v našich podmínkách pracuje např. Švaříček a Šedová (2014). Ten rozlišuje mezi třemi různými typy cílů: intelektuálním vztahujícím se k posunutí a rozšíření vědeckého poznání, praktickým definujícím praktickou aplikaci výstupů výzkumu a personálním vedoucím k individuálnímu obohacení samotného autora. Pro náš projekt jsme tak strukturovali cíle následovně: Intelektuálním cílem projektu bylo obohatit odbornou diskuzi o nové poznatky v oblasti prevalence vybraných forem rizikového chování u současné populace generace Y a Z. Praktický cíl spatřujeme v rovněž získání poznatků použitelných v zefektivnění prevence zkoumaných forem rizikového chování u cílové ve vztahu k možným praktickým aplikacím zjištěných poznatků do edukační reality terciárního a celoživotního vzdělávání. Personálním cílem byl osobní rozvoj výzkumníků a posun ve vlastní pedagogické praxi.

Hlavním cílem navrhovaného projektu bylo identifikovat tzv. nová rizika u populace tzv. vynořující se dospělosti a popsat míru rizikovosti chování tohoto segmentu populace. Vycházíme z koncepce Miovského a Zapletalové (2006), která definuje rizikové chování jako chování, v jehož důsledku dochází k prokazatelnému nárůstu zdravotních, sociálních, výchovných a dalších rizik pro jedince nebo společnost. Pro konceptualizaci nových forem rizikového chování byla zásadní aplikace klasifikačního modelu 3 C (Hasebrink, Livingstone, Haddon, 2008) rozpracovaném postupně více autory (například DeMoor et al., 2008, Valcke et al., 2011).

Parciálními cíli výzkumu pak bylo:

C1: Komparovat prevalenci jednotlivých forem rizikového u mužů a u žen.

C2: Analyzovat vztah věkové struktury souboru respondentů vzhledem k prevalenci jednotlivých forem rizikového chování.

C3: Komparovat rozdíly mezi jednotlivými skupinami respondentů (s akcentem na respondenty studující VŠ).

S ohledem na charakter daného tématu byl zvolen kvantitativní výzkumný design s oporou o metodu dotazníku. Využito bylo elektronické formy výzkumného nástroje prostřednictvím odkazu na online dotazník umístěný na webu, která byla distribuována respondentům na základě záměrného

(kvótního) výběru doplněného o metodu sněhové koule. V rámci hledání optimálního výzkumného nástroje se naše pozornost soustředila zejména na možnost využít již v zahraničí ověřené modely práce s vybranými fenomény. Využity proto byly validizované dotazníkové nástroje NMP-Q, Lay a Chen test. Sebraná data byla převedena do kódové podoby (v MS Excel) a podrobena primární statistické analýze. Pro pokročilejší práci s datasetem byl využit statistický software NCSS. Data byla testována z hlediska normálního rozložení a dále statisticky testována (předpokládáme použití funkcí ANOVA/F test, ANCOVA/ analýza kovariance a korelační analýzu).

Splnění kontrolovatelných výsledků řešení

1. Hlavním výstupem je vydání odborní knihy (kategorie B). publikace je vytvořena, prošla recenzním řízením, je právě v tisku a připravena k vydání v řádu dní v nakladatelství Pavel Mervart. Oproti původnímu plánu kniha nebyla fyzicky vytištěna v listopadu/prosinci 2023 je technické zdržení v nakladatelství způsobené zdravotními důvody.

Výstup:

Kaliba, M. *Akademická prokrastinace, závislost na internetu a nomofobie u studentů v období vynořující se dospělosti*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2023.

Doplňkovými výstupy jsou:

2. Článek v odborném periodiku:

KALIBA, Martin. Konsenzuální sex jako aktuální téma v primární prevenci. *Prevence*. 2023, 20 (2), 11-12. ISSN 1214-8717.

KALIBA, Martin. Fenomén Huggy Wuggy - víme, s čím si naše děti hrají?. *Prevence*. 2023, 20 (1), 12-13. ISSN 1214-8717.

KALIBA, Martin. Fenomén Hra na oliheň. *Třídní učitel a vedení třídy*. 2022, 2022 (2), 35-36.

3. Článek ve sborníku z mezinárodní konference E-RIS 22, výstup typu D (P. Hlaváčová).

Výstup je splněn:

HLAVÁČOVÁ, Pavlína. Vzdělávání skautských vůdců v tématu děti s poruchami chování a emocí. In: *ERIS22*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2023. ISBN 978-80-7435-908-8.

4. Článek ve sborníku z mezinárodní konference E-RIS 22, výstup typu D (M. Kaliba). Výstup je splněn:

KALIBA, Martin, P. AMBROŽOVÁ. Nové výzvy pro primární prevenci online rizik. In: *ERIS22*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2023. ISBN 978-80-7435-908-8.

Přehled realizovaných výdajů:

a) osobní náklady (odměny; odvody na zdravotní, sociální a úrazové pojištění = 34,42 % z odměn; ostatní osobní náklady (DPČ/DPP)

Martin Kaliba Odměna za práci pro projekt SV Nové formy rizikového chování v období vynořující se dospělosti 915 Kč (1228 Kč včetně odvodů)

Vzhledem k navýšení rozpočtu byla menší část nákladů použita jako odměna hlavnímu řešiteli za vykonanou práci pro projekt (příprava výzkumného nástroje, rešeršní práce, teoretická východiska projektu, zpracování dat).

b) stipendia a jejich stručné zdůvodnění (seznam studentů s uvedenými údaji – IČ a bankovní spojení)

Stipendium Bc. Pavlína Hlaváčová, 1843 Kč

Stipendium Bc. Dana Stejskalová, 1843 Kč

Stipendia jsou v tomto případě míněna jako odměna studentkám za vykonanou práci pro projekt (pomoc s distribucí dotazníku a zadávání dat do softwaru) a zároveň slouží jako podpora v aktivitách souvisejících s činností v projektu. Zapojení studentky do projektu se zejména týká spolupráce na sběru dat a diseminaci dotazníků.

Celkem za osobní náklady a stipendia: 4914 Kč

c) Materiálové náklady (náklady na pořízení drobného dlouhodobého hmotného majetku): 8 638,98 Kč

Vzhledem k navýšení rozpočtu projektu bylo pro realizaci výzkumného záměru zakoupeno penzum materiálů zahrnující kancelářské pomůcky a materiál pro aktivity v projektu, práci výzkumného týmu i další práci s daty.

d) Náklady na služby (uhrazení vydání odborné knihy): 60 346 Kč

Hlavní část nákladů projektu směřovala k vydání odborné knihy (nakladatel Pavel Mervart). Podle kalkulace z nakladatelství šlo o částku 60 346,00 Kč včetně DPH. Součástí této částky jsou náklady na sazbu, korektury, předtiskovou přípravu, tisk publikace, lektorské posudky, překlad resumé do AJ atd.

Celkový přehled rozpočtu projektu:

Běžné náklady	Požadovaná částka
Odměny	1228 Kč včetně odvodů
Stipendia	3686 Kč
Ostatní osobní náklady	-

Služby	Náklady na vydání odborné knihy na základě předběžné kalkulace z nakladatelství 60 346 Kč
Cestovné zahraniční	-
Cestovné domácí	-
Materiální náklady	8 638,98 Kč
Celkem	73898,98 Kč

Přílohy:

- a) výpis (export) z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem,
- b) vyúčtování dotace - „Výsledovka po účtech s pohyby“ z ekonomického informačního systému Magion

Datum: 2. 1. 2024

Mgr. Martin Kaliba, Ph.D.
Podpis odpovědného řešitele

Přílohy:

výpis (export) z OBD – výsledky publikační činnosti podpořené projektem

1. Hlavním výstupem je vydání odborní knihy (kategorie B). publikace je vytvořena, prošla recenzním řízením, je právě v tisku a připravena k vydání v řádu dní v nakladatelství Pavel Mervart. Oproti původnímu plánu kniha nebyla fyzicky vytištěna v listopadu/prosinci 2023 je technické zdržení v nakladatelství způsobené zdravotními důvody.

Výstup:

Kaliba, M. *Akademická prokrastinace, závislost na internetu a nomofobie u studentů v období vynořující se dospělosti*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2023.

Doplňkovými výstupy jsou:

2. Článek v odborném periodiku:

KALIBA, Martin. Konsenzuální sex jako aktuální téma v primární prevenci. *Prevence*. 2023, 20 (2), 11-12. ISSN 1214-8717.

KALIBA, Martin. Fenomén Huggy Wuggy - víme, s čím si naše děti hrají?. *Prevence*. 2023, 20 (1), 12-13. ISSN 1214-8717.

KALIBA, Martin. Fenomén Hra na oliheň. *Třídní učitel a vedení třídy*. 2022, 2022 (2), 35-36.

3. Článek ve sborníku z mezinárodní konference E-RIS 22, výstup typu D (P. Hlaváčová).

Výstup je splněn:

HLAVÁČOVÁ, Pavlína. Vzdělávání skautských vůdců v tématu děti s poruchami chování a emocí. In: *ERIS22*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2023. ISBN 978-80-7435-908-8.

4. Článek ve sborníku z mezinárodní konference E-RIS 22, výstup typu D (M. Kaliba). Výstup je splněn:

KALIBA, Martin, P. AMBROŽOVÁ. Nové výzvy pro primární prevenci online rizik. In: *ERIS22*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2023. ISBN 978-80-7435-908-8.